

Školská fyzika pokračuje v nové podobě

redakce¹, Fakulta pedagogická Západočeské univerzity v Plzni

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,
po delší odmlce zahajujeme vydávání dalšího ročníku časopisu Školská fyzika.

Školská fyzika začala vycházet ve školním roce 1993/1994 jako regionální časopis určený učitelům fyziky v regionu západních Čech. Při jejím vzniku jsme chtěli poskytovat aktuální informace o fyzikálních novinkách, předávat další potřebné informace z fyziky i didaktiky fyziky a zároveň vytvořit prostor pro vzájemnou výměnu informací mezi jednotlivými učiteli. Naším dalším záměrem bylo vytvořit prostředí, které by umožnilo komunikaci mezi výrobci fyzikálních pomůcek či pořadateli zajímavých akcí a učiteli fyziky.

Obr. 1 – Obálky prvních ročníků časopisu školská fyzika

Protože jsme chtěli učitelům nabídnout co nejpraktičtější časopis umožňující zařazování přímo do příprav na vyučovací hodinu, rozhodli jsme se pro vydávání ve formě snadno kopírovatelných volných barevně odlišených listů. Žlutý papír jsme používali pro učitele základních škol, modrý papír pro učitele středních škol (protože tato barva byla nevhodná pro kopírování, přešli jsme po prvním ročníku na barvu červenou). Třetí část časopisu, určenou oběma typům učitelů, jsme ponechali bílou. Jednotlivé listy jsme ve spolupráci se studenty kompletovali (snášeli), vkládali do desek spolu s adresami odběratelů a balili do mikrotenových sáčků. Podle poštovních směrovacích čísel jsme následně vytvářeli balíčky pro uzlové pošty a vše jsme odváželi na centrální plzeňskou poštu.

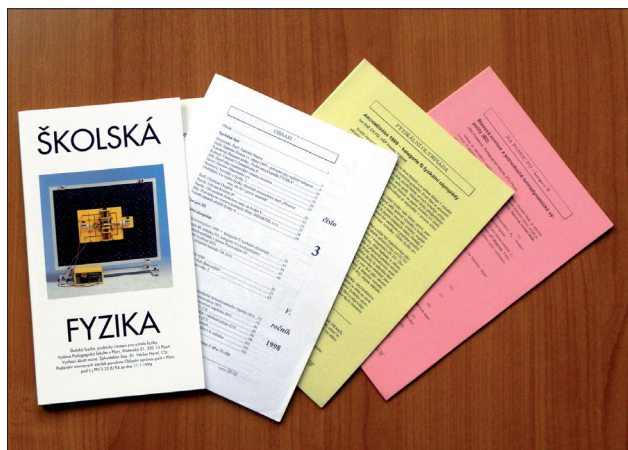
¹ sf@fpe.zcu.cz

Kromě výše uvedených činností jsme vedli evidenci odběratelů, vystavovali faktury předplatného a samozřejmě psali a recenzovali články. Vše zdarma, předplatné sloužilo k úhradám tisku, poštovního a potřebného materiálu. Desky nám poskytovala formou sponzorského daru firma Didaktik. Velmi brzy se začal rozrůstat okruh čtenářů i mimo západní Čechy, stejně intenzivně rostl počet autorů a dalších spolupracovníků, byli jsme podporováni Jednotou českých matematiků a fyziků. V maximu jsme měli 1500 odběratelů. V té době už časopis tvořily tři svázané sešity se stejnými barvami papíru, jaké měly původní volné listy, kompletace pak byla mnohem jednodušší.

Obr. 2 – Časopis v původní podobě volných barevných listů

Obr. 3 – Časopis jako tři různobarevné vázané sešity

S úspěchy však přicházely i překážky. Jednou z největších byla změna způsobu financování činností oddělení rektorátu Západočeské univerzity v Plzni, která vedla nejdříve k dvojímu vytváření faktur (každý odběratel dostal zálohovou fakturu a po její úhradě daňový doklad). Následně se počet účetních dokladů stal ukazatelem, podle něhož si ekonomické oddělení univerzity získávalo od fakult prostředky na své fungování. Vznikla tak kuriózní situace, kdy jsme do rozpočtu ekonomického oddělení odváděli za každého odběratele 255 Kč, ačkoli jsme veškerou administrativní činnost spojenou s vystavováním a rozesíláním faktur zabezpečovali sami. Protože cena předplatného byla 250 Kč a 350 Kč (podle verze), bylo nám zároveň kolegy z jiných kateder vyčítáno, že je vydávání Školské fyziky pro fakultu ztrátové.

V souvislosti se zesílením důrazu na vědeckou činnost pracovníků vysokých škol a rozlišováním časopisů na vědecké a ostatní podle toho, zda patří do seznamu uznávaných recenzovaných časopisů, či dokonce mezi časopisy impaktované, se objevilo nové dilema: zda vydávat časopis užitečný pro učitele, obsahující praktické náměty pro každodenní výuku na školách, či se soustředit na splnění kritérií „vědeckosti“ časopisu a rezignovat z větší části na smysl, který jsme Školské fyzice dávali.

Renomé získané vydáváním časopisu vedlo také k tomu, že jsme byli osloveni Nakladatelstvím Fraus ohledně přípravy (autorské i redakční) sady učebnic fyziky pro základní školy v rytmu co rok, to jeden ročník učebnice, pracovního sešitu a příručky pro učitele. Tato extrémně náročná práce (autorství téměř 1200 stran během čtyř let) nám spolu s dalšími pedagogickými i nepedagogickými povinnostmi neumožnila pokračovat v pravidelném vydávání časopisu. Tak se stalo, že při vydávání čísel časopisu docházelo k časovým prodlevám a sedmý ročník se stal na dlouhou dobu posledním... Bohužel právě v období, kdy byly školy a samozřejmě i učitelé fyziky masírováni množstvím administrativních úkonů odvádějících od skutečné poctivé každodenní práce se žáky.

I když jsme v mezidobí uskutečnili několik pokusů o obnovení časopisu, vše bohužel ztroskotalo na popsáných finančních problémech spojených s pravidly financování útvarů rektorátu i na tom, že jsme si nebyli ani v jednom

případě jisti tím, že bychom časopis dokázali vydávat v pravidelném rytmu. Díky těmto pokusům jsme však stále udržovali myšlenku Školské fyziky při životě. Protože jsme zároveň chtěli přijít s něčím novým, totiž s barevnou podobou časopisu, nechali jsme si vytvořit profesionální grafický návrh, který nyní máte možnost vidět a budete jej mít možnost sledovat i v budoucnu.

Největší dva problémy, jak vyplývá z předchozích odstavců, byly problémy finanční a personální. Personální otázku nám vyřešila trojice doktorandů katedry, kteří se pro myšlenku Školské fyziky nadchli a během posledních měsíců ji oživil. Jedná se o PhDr. Václava Kohouta, PhDr. Ing. Otu Kéhara a PhDr. Zuzanu Sukovou, kteří ve své kombinaci dokážou nejen obnovit Školskou fyziku, ale posunout ji i na kvalitativně vyšší úroveň. Poděkování patří i všem členům redakční rady, kteří na Školskou fyziku přes značné problémy nezanevřeli, i všem autorům, pro které bylo přerušení činnosti rovněž velmi bolestné.

Otázku finanční jsme se rozhodli (alespoň pro začátek) řešit tak, že časopis nebudeme vydávat v papírové formě, ale pouze elektronicky. S tím souvisí to, že časopis budeme vydávat bez finanční zátěže pro odběratele, tedy naprosto zdarma.

Jak bude vydávání Školské fyziky vypadat? Na webových stránkách sf.zcu.cz se budou postupně objevovat články ve formátu pdf a jejich zveřejnění bude pokaždé registrovaným čtenářům (v dosavadní terminologii odběratelům) oznamováno mailem. Po dokončení celého čísla časopisu bude vytvořen souhrnný soubor (také ve formátu pdf) včetně obsahu čísla a tiráže a jeho vytvoření bude opět avizováno pomocí mailu. Registrovaní čtenáři si samozřejmě budou moci nastavit, zda chtějí informace o zveřejněných článcích nebo o dokončených číslech dostávat. Časopis bude současně k dispozici pro čtení i neregistrovaným zájemcům, jen nebudou dostávat upozornění na jednotlivé články a čísla časopisu, nebudou moci reagovat komentáři ani hodnotit články. Elektronická forma urychlí výrazně cestu článku od autora ke čtenářům.

Tak jako dosud budeme zachovávat systém barevného označení článků podle toho, kterým učitelům bude příslušný článek přednostně určen. Barvy se ale změní: zeleně budou označeny články pro všechny čtenáře, oranžově pro ZŠ a purpurově (červeně) pro SŠ. Články budou navíc označeny následujícími ikonami:

na pomoc
školské praxi

pro vaše
poučení

humor
a fyzika

fyzikální
olympiáda

fyzika
kolem nás

informace

Obr. 4 – Orientační systém nové podoby časopisu

Webovou stránku časopisu můžeme rozdělit na tři části – záhlaví, obsah a zápatí. V pravé části záhlaví se nacházejí odkazy pro registraci a přihlášení čtenářů. Pod nimi jsou k dispozici 3 barevné čtverce, kterými lze měnit barevné ladění stránek. Pro fulltextové vyhledávání v článcích slouží formulářové okénko doplněné o ikonku lupy. Nalevo v hlavní části jsou odkazy na důležité stránky (aktuální číslo, archiv čísel, základní informace o časopisu). Vpravo se v této ukázce díváme na aktuální číslo časopisu obsahující první článek. U každého článku se zobrazí anotace včetně odkazů na náhled článku a jeho kvalitnější verzi pro vytištění. Najdeme zde možnost přispět komentářem nebo ohodnotit článek. Tato možnost je ovšem určena pouze registrovaným a přihlášeným čtenářům. V zápatí stojí za upozornění možnost přepnutí zobrazení pro mobilní zařízení, které je ochuzeno o grafiku a obsah se lépe přizpůsobí různým rozlišením displeje.

The screenshot shows the website for 'ŠKOLSKÁ FYZIKA'. At the top, there's a green header with the title and navigation links for 'Registrace' and 'Přihlášení'. Below the header, there's a search bar and a section for 'AKTUÁLNÍ ČÍSLO' (Current Issue) showing '2012 / 1'. On the left, there's a sidebar with links for 'Aktuální číslo', 'Archiv čísel', 'Informace', and 'Kontakt'. The main content area features an article titled 'Školská fyzika pokračuje v nové podobě' by the 'redakce' (editorial board), dated '1. 3. 2012'. The article text describes the new electronic format of the journal. Below the text, there are links to 'Přečtěte si celý článek (PDF, 1,0 MB)' and 'Vytiskněte si článek (PDF, 3,0 MB)'. At the bottom, there's a footer with a Creative Commons license, contact information for the physics department at the University of West Bohemia, and an RSS feed icon.

Obr. 5 – Webové stránky nové podoby časopisu

Webové stránky budou umožňovat vyhledávání v článcích podle všech možných slov v textu (tzv. fulltextové vyhledávání, na které jsme zvyklí z internetu). Čtenář (odběratel) svou registrací dále získá možnost komentovat jednotlivé články, nastavit si nejrůznější možnosti získání upozornění na vydané články a čísla časopisu.

Věříme, že vám bude časopis dobrým pomocníkem, zajímavým zdrojem informací i kontaktů a že kromě toho, že budete informace přijímat, se stanete i spoluvůdci časopisu po stránce autorské i námětové. Časopis si i nadále ponechává své zaměření pro praktické potřeby učitelů fyziky, kvalita jednotlivých článků bude i nadále garantována dvojitou recenzí každého článku i jazykovou a typografickou korekturou.

Přejeme nově zrozené Školské fyzice hodně spokojených čtenářů i autorů!

redakce

1. března 2012